

Т. Рысқұлов атындағы Жаңа экономикалық университеті

ӘОЖ 336.73;347.732;368

Қолжазба құқығында

ЖАНТАЕВА АЙГУЛ ӘБІТЖАНҚЫЗЫ

**Қазақстандағы жинақтаушы зейнетақы қорының қаржылық активтерін
басқару**

5D050900 – Қаржы

Философия докторы (PhD)
ғылыми дәрежесін алу үшін жазылған диссертация

Ғылыми кеңесшілері
э. ғ.д., профессор
Интыкбаева С. Ж.

э. ғ.д., профессор
Решина Г. А.

Қазақстан Республикасы
Алматы, 2015

МАЗМҰНЫ

НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

КІРІСПЕ

5

1 ЖИНАҚТАУШЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖҮЙЕСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ- ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ

1.1 Қазақстан Республикасының зейнетақы жүйесін қалыптастыру жөніндегі тұжырымдамалық әдіс-тәсілдерді ғылыми-теориялық негіздеу	10
1.2 Зейнетақы активтерін басқарудың әдістемелік құралдары	23
1.3 Зейнетақы активтерін басқарудың шетелдік тәжірибесі	36
Бірінші бөлім бойынша тұжырымдар	49

2 ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ АКТИВТЕРІН БАСҚАРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

2.1 Орталықтандырылған басқару жағдайындағы зейнетақы активтерін корландыру құрылымын талдау	51
2.2 Зейнетақы активтері Қазақстан Республикасы экономикасындағы инвестициялық ресурс ретінде және оны басқару механизмі	66
2.3 Зейнетақы активтерін басқару тиімділігін бағалау	79
Екінші бөлім бойынша тұжырымдар	92

3 БІРЫҢҒАЙ ЖИНАҚТАУШЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРЫНЫҢ АКТИВТЕРІН БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ

3.1 Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры және оның Қазақстанның зейнетақы жүйесін дамытудағы рөлі	95
3.2 БЖЗҚ қаржылық активтерін басқару моделін әзірлеудегі экономикалық-математикалық тәсілдер	107
3.3 БЖЗҚ негізінде активтерді тиімді басқарудың стратегиялық аспектілері	126
Үшінші бөлім бойынша тұжырымдар	138

ҚОРЫТЫНДЫ 141

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ 144

ҚОСЫМШАЛАР 151

НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Бұл диссертациялық жұмыста келесі нормативтік құжаттарға сәйкес сілтемелер пайдаланылған:

Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 18 маусымдағы № 841 Жарлығымен Қазақстан Республикасының Зейнетақы жүйесін 2030 жылға дейін әрі қарай жаңғырту Концепциясы (бұдан әрі – Концепция).

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасын «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» 22 қазан 2014 жылғы № 205 Қаулысы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының декларациясын бекіту туралы» 2014 жылғы 06 мамыр № 75 Қаулысы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының «Нормативтік құқық актілеріне өзгерістер мен толықтырылулар енгізу туралы» 24.12.2014 жылғы № 374 Қаулысы (30.01.2012 жылғы өзгерістер мен толықтырулармен).

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының «Зейнетақы активтерін есепке алуды және бағалауды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» 2014 жылғы 26 ақпандағы № 24 Қаулысы (07.04.2014 берілген өзгерістер мен толықтыруларымен).

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» акционерлік қоғамының 2014 жылға комиссиялық сыйақысының мөлшерін белгілеу туралы» 2013 жылғы 11 желтоқсан № 276 Қаулысы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорына және ерікті жинақтаушы зейнетақы қорларына арналған тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы» 2013 жылғы 27 тамыздағы № 240 Қаулысы.

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Зейнетақы активтерінің есебінен иемденуге рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесін бекіту және жинақтаушы зейнетақы қорларының қаржылық орнықтылығын қамтамасыз ететін нормаларды белгілеу туралы» 2013 жылдың 25 ақпандағы № 70 Қаулысы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының «Жинақтаушы зейнетақы қорларына және зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруды жүзеге асыратын ұйымдарға арналған тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелерін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы» 2012 жылғы 24 ақпандағы № 76 Қаулысы (ҚР Әділет министрлігінде 2012 жылы 12 сәуірде № 7570 тіркелді).

ҚР Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының «Зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруды жүзеге асыратын ұйымдарға арналған пруденциалдық нормативтер, және оларды есептеу әдістемесі туралы», 2009 жылғы 5 тамыздағы № 181 Қаулысы (24.12.12. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен).

БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

АҚ	-	Акционерлік қоғам
ААҚО	-	Алматы аймақтық қаржылық орталық
ӘВҚ	-	Әлемдік валюталық қор
БЖЗҚ	-	Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры
ЕДБ	-	Екінші деңгейдегі банктер
ЕО	-	Еуропалық одақ
ЕҚҚДБ	-	Еуропалық қайта құру және Даму Банкі
ЕИБ	-	Еуропалық Инвестициялық Банкі
ЖЗЖ	-	Жинақтаушы зейнетақы жүйесі
ЖЗШ	-	Жекеше зейнетақы шоты
ЖЗҚ	-	Жинақтаушы зейнетақы қоры
ЖІӨ	-	Жалпы ішкі өнім
ЗАШБ	-	Зейнетақы активтерінің шартты бірлігі
ЗТМО	-	Зейнетақы төлеу бойынша мемлекеттік орталық
ИПБ	-	Инвестициялық портфельді басқарушы
ИТК	-	Инвестициялық таза кіріс
КАСЕ	-	Қазақстан қор биржасы
ҚИК	-	Қазақстан ипотекалық компаниясы
ҚРА	-	Республиканың қаржы нарығы мен қаржылық ұйымдарды реттеу және қадағалау бойынша Агенттігі
ҚРК	-	Қаржы нарығы мен қаржылық ұйымдарды реттеу және қадағалау комитеті
ҚРҰБ	-	Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі
МЕБҚ	-	Мемлекеттік емес бағалы қағаздар
МЖЗҚ	-	Мемлекеттік жинақтаушы зейнетақы қоры
МБҚ	-	Мемлекеттік бағалы қағаздар
МЗЖ	-	Міндетті зейнетақы жарнасы
МЖӘ	-	Мемлекеттік жеке әріптестік
РҚБИ	-	Ресей қор биржасының индексі
СК	-	Сақтандыру компаниялары
ТМД	-	Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы
ҰББ	-	Ұлттық Банк Басқармасы
ХҚҰ	-	Халықаралық қаржылық ұйымдар
ХҚЕС	-	Халықаралық Қаржылық есептілік стандарттары
ХВҚ	-	Халықаралық валюта қоры
ХЕҰ	-	Халықаралық еңбек ұйымы
ХҚДБ	-	Халықаралық қайта құру және Даму Банкі
ЭЫДҰ	-	Экономикалық ынтымақтастықты дамыту ұйымы